

Олімпійська освіта та визначення її ролі майбутніми фахівцями фізичної культури й спорту

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Постановка наукової проблеми та її значення. Олімпійська освіта є одним із дієвих та ефективних засобів пропаганди олімпійських ідеалів, поширення знань про олімпійський рух, його цінності, багату історію, кращих представників світової та української спортивної плеяди й усебічно впливає на розвиток особистості [1]. Інтеграція України в Європейське та Світове Співтовариство передбачає всебічний розвиток особистості, її духовної та фізичної культури й самовдосконалення. Це визначає основні напрями модернізації сучасного виховного процесу [1; 6; 8].

В Україні розвиток і поширення знань про олімпійську освіту здійснюються у двох самостійних напрямках – загально- та спеціально-освітньому (підготовка тренерів, педагогів). Ці напрями дали змогу розширити погляд на виховне й освітнє значення олімпійської освіти її інтеграцію в навчальний процес шкіл та ВНЗ [2; 4; 16].

Сьогодні в Україні гостро відчувається необхідність організації системи поширення знань про олімпізм, олімпійський рух, олімпійські ігри давнини й сучасності, тобто знань про олімпійську освіту. Тому сьогодні доцільна науково-практична діяльність у галузі олімпійської освіти, упровадження олімпійської освіти в дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах, у вищій школі всіх рівнів. Це дало б змогу виховувати в молоді ставлення до людини як до найвищої цінності, поглибити в неї знання про олімпійські ідеї, про важливість розвитку духовно та фізично розвинутої особистості [2; 9].

У сучасному світі на міжнародному рівні популярна дискусія суспільства на шляху до гуманізації освіти й виховання. І тому сучасне суспільство вирішує одне з ключових питань формування здорового генофонду, адже олімпійська освіта має великий гуманістичний потенціал, у зв'язку з чим виникає необхідність пошуку ефективних засобів впливу на особистість молодої людини [3; 11].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Олімпійська освіта не лише сприяє гуманізації студентської молоді, підвищенню професійно-педагогічної культури студентів, формуванню компетентності у вибраній професії, готує студентів до практичної діяльності, а також безпосередньо впливає як на саму особистість, так і на суспільство загалом [3; 5; 6; 10].

Підтвердження цього – численні наукові дослідження фахівців, які стосуються вивчення різних аспектів олімпійської освіти в Україні як позитивного фактора навчання й виховання, а також підготовки майбутніх учителів фізичної культури принципам олімпійської освіти [1; 2; 4; ;7; 8].

Дослідження вчених свідчать, що впровадження олімпійської освіти в навчальний процес студентів ВНЗ є одним із найбільш ефективних механізмів підготовки фахівців, спроможних поширювати ідеологію олімпізму у своїй професійній діяльності [3; 6; 9; 12; 15].

Однак проблемі становлення олімпійської освіти як окремого просвітницького напрямку в освітньому просторі належної уваги приділяли. І тому сьогодні залишаються актуальними питання пошуку способів удосконалення інтеграції олімпійської освіти в систему підготовки фахівців із фізичної культури та спорту.

Мета дослідження – проаналізувати й визначити роль та місце знань з олімпійської освіти в майбутніх фахівців із фізичної культури та спорту.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Задля вивчення та ставлення майбутніх фахівців із фізичного виховання й спорту до навчальної дисципліни «Сучасний олімпійський рух та олімпійська освіта» нами опитано 46 студентів факультету фізичної культури, спорту й здоров'я. Анкетування проводили серед студентів п'ятого курсу.

Про результати інтерв'ю студентів факультету фізичної культури, спорту та здоров'я можуть свідчити такі факти: головним мотивом вступу на факультет є заняття спортом (46,6 %), можливість працювати тренером і вчителем фізичної культури (33,7 %), подобається галузь фізичної культури і спорту (6,7 %), отримання вищої освіти (46,6 %). Також потрібно відзначити, що багато студентів, які вступили на факультет фізичної культури, спорту та здоров'я, закінчують займатися спортом, так і не реалізувавши себе в ролі спортсмена.

Багато студентів під час навчання працюють. Деякі з них під час інтерв'ю відзначили, що обрали факультет фізичної культури, спорту та здоров'я лише тому, що не змогли вступити на інші

факультети, зовсім мало бачать перспективи у своїй професії, не мають бажання працювати тренером і вчителем фізичної культури.

Із метою об'єктивного бачення ролі та місця олімпійської освіти в системі підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання й спорту вирішено провести анкетування студентів. Для цього нами розроблено анкету, яка складалася з питань, що стосувалися відвідування занять та оцінки знань студентами з олімпійської освіти; уміння визначити цінності, ідеали та якості, які формуються під дією олімпійської освіти; визначити, на що спрямовані знання з олімпійської освіти, а також показати власне ставлення до предмету [4; 5; 6].

За результатами відповідей студентів на питання «Оцініть своє відвідування занять з олімпійської освіти?» встановлено, що 17,1 % респондентів мали 100 % відвідування цього предмета, 24,59 % відповіли, що добре відвідують його і мають пропуски лише з поважних причин, 56,1% – що пропускають олімпійську освіту з різних причин, 2,4 % вважають цей предмет не дуже суттєвим і не бачать потреби в його відвідуванні.

Для визначення різних мотивів під час відвідування та вивчення олімпійської освіти результати такі: 34,1 % респондентів стверджують, що знання цього предмета знадобиться для них у професійній діяльності (тренер, учитель фізичної культури), 29,4 % вивчають цей предмет для всестороннього розвитку особистості, 17,3 % – відвідують і вивчають його для засвоєння загальнолюдських цінностей та ідеалів олімпійського руху, 9,7 % відвідують заняття з олімпійської освіти для того, щоб скласти іспит, 4,9 % студентів вважають, що якби можна було, то вони б цей предмет не відвідували, оскільки думають, що ці знання не потрібні, 4,8 % відповіли, що цей предмет і викладач їм просто подобається.

На питання «Із якою цікавістю ви відвідуєте цей предмет?» отримано такі результати: 21,9 % – відчувають велику зацікавленість під час відвідування олімпійської освіти, 65,8 % відзначили, що їм цікаво, але хотілося б деяких інновацій під час вивчення дисципліни, 7,3 % студентів указали, що зацікавленості не мають, відвідують, аби скласти іспит, 2,4 % – що зацікавленість до цього предмета в них відсутня.

Під час відповіді на питання «Як ви вважаєте, чи володієте ви необхідними знаннями з цього предмета?», отримано такі відповіді: 7,3 % студентів відповіли «Так », 73,1 % – «Напевно, так »; 7,2 % – «Ні» й 17,2 % – «Напевно, ні».

На питання: «Чи достатньо ви отримуєте нових знань (раніше вам не відомих)?» – ми отримали такі відповіді: 46,3 % – «Так», «Напевно, так» – 29,2 % респондентів; 7,3 % – «Ні» і 17,1 % зійшлись на думці, що «Напевно, ні».

Відповідаючи на питання «Оцініть самостійно свій рівень знань з олімпійської освіти?», ми отримали такі відповіді: 2,4 % студентів відзначили високий рівень знань з олімпійської освіти, хороший рівень знань – 48,7 % респондентів, 43,9 % – указали задовільний рівень знань і 4,8 % – незадовільний рівень знань.

На питання: «На ваш погляд, розвитку яких життєво важливих цінностей і якостей сприяють знання з олімпійської освіти?» – отримано такі відповіді: 58,5 % – вважають, що такою цінністю й життєво важливою якістю є «справедливість», 56,1 % відзначили «чесність», 51,2 % респондентів виділили «толерантність», 29,2 % опитаних – «совість», 17,6% – «лояльність», 7,3 % – «любов» й «інші якості» – 2,4 %.

На поставлене питання: «На ваш погляд, розвитку яких педагогічних якостей і властивостей педагогічної особистості сприяють знання з олімпійської освіти?» – отримано такі відповіді: 75,6 – такими якостями та властивостями особистості є «повага до суперника», 56,1 % виділили «взаєморозуміння», 48,7 % – «наполегливість і завзятість у досягненні мети», 39,2 % – «чесність, доброту, порядність і правдивість», 29,6% надали перевагу «сміливості, рішучості», 26,8 % відзначили «відчуття гармонії», за «благородство» віддали перевагу 24,3 % досліджуваних «відчуття власної гідності» відзначили 21,9 % респондентів, «почуття краси й дружельобність» виділили 17,1 % опитаних.

На питання: «На ваш погляд, розвитку яких ідейно-моральних якостей майбутнього педагога сприяють знання з цієї дисципліни?» – отримано такі відповіді: 53,6 % студентів відзначили «патріотизм», 51,2 % – «порядність», 31,7 % відзначили «впевненість», 26,8 % – «принциповість», 24,3 % – «колективізм», 21,9 % – «інтелігентність».

На питання «Олімпійська освіта як частина педагогічних основ у питаннях фізичного виховання, фізичної підготовки, гармонійного розвитку особистості та виховання в людини культури здоров'я повинна бути спрямована на?» – отримано на результати: 58,5 % респондентів відзначили, що олімпійська освіта повинна бути спрямована на відволікання молоді від шкідливих звичок і виховання в них основ рухової культури, 48,7 % студентів – прихильники формування в людини свідомого дотримання здорового способу життя, 29,2 % відзначили, що олімпійська освіта як частина педагогічних основ, повинна бути спрямована на продовження фізичного й творчого довголіття в житті сучасної людини, 7,3 % респондентів обрали варіант підвищення виробництва праці.

Щодо відповіді на питання: «Що, на вашу думку, заважає поширенню знань у сфері олімпізму, олімпійського руху серед студентів?» – результати були такими: 43,9 % обрали варіант «недостатня кількість кваліфікованих спеціалістів перешкоджає поширенню знань», 31,7 % респондентів виділили «недостатню кількість навчальної літератури, що перешкоджає поширенню знань»; 17,1 % указали, що «недостатня кількість методичного матеріалу» також перешкоджає поширенню знань з олімпійської освіти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами досліджень студенти самі виділили важливість цієї дисципліни для професійної діяльності, відзначили професійно-педагогічні якості, які формуються під впливом олімпійської освіти. Студенти факультету фізичної культури, спорту та здоров'я мають певні знання про олімпійський рух, історію Олімпійських ігор, але вони є досить неточними й потребують систематизації та вдосконалення. Перспективними у використанні теоретичних знань олімпійської освіти буде те, коли їх поєднають із методикою проведення олімпійських уроків під час педагогічної практики в школах, у проведенні Олімпійських заходів серед школярів і студентів.

Джерела та література

1. Булатова М. М. Система олімпійської освіти в Україні та нові форми її впровадження / М. М. Булатова // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. IX Міжнар. наук. конгресу. – Київ, 2005. – С. 7.
2. Булатова М. М. Олімпійська освіта : метод. рек. / М. М. Булатова. – Київ : Олімп. літ., 2002. – 37 с.
3. Вацеба О. М. Актуальные вопросы олимпийского образования в учебно-воспитательном процессе учеников общеобразовательных школ (на примере г. Львов) / О. М. Вацеба, В. П. Юхимчук // Наука в олимпийском спорте. – 2007. – № 2. – С. 87–92.
4. Дивинская Е. Регионально-исторический аспект как составная часть олимпийского образования / Е. Дивинская // Теория и практика физической культуры. – 2001. – № 7. – С. 52–53.
5. Дудкін В. Ю. Олімпійська освіта в процесі підготовки фахівців сфери «Фізичне виховання і спорт» у спеціалізованих вищих навчальних закладах України / В. Ю. Дудкін // Молода спортивна наука України : у 5 т. – Львів, 2009. – Т. 4. – С. 57–61.
6. Галан Я. Реалізація олімпійської освіти в загальноосвітніх закладах України / Я. Галан, В. Коцюбка // Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (12–13 квіт. 2012 р., м. Дніпропетровськ). – Дніпропетровськ : Нова ідеологія, 2012. – С. 45–46.
7. Зорій Я. Б. Система Олімпійської освіти як засіб педагогічного процесу підростаючого покоління / Я. Б. Зорій, А. В. Гакман // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2016. – Вип. 4. – С. 33–35.
8. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика : навч. посіб. / В. М. Єрмолова. – Київ, 2011. – С. 13
9. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта у системі навчально-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів України / В. М. Єрмолова, М. Булатова. – Київ : Олімп. літ., 2007. – 44 с.
10. Олимпийский спорт : в 2 т. / В. Н. Платонов, М. М. Булатова, С. Н. Бубка [и др.] ; под общ. ред. В. Н. Платонова. – Киев : Олимп. лит., 2009. – Т. 2. – 696 с. – С. 685–695.
11. Сапрун С. Т. Олімпійська освіта школярів : метод. рек. для вчителів початкових класів ЗОШ / С. Т. Сапрун. – Тернопіль, 2014. – 89 с.
12. Солопчук М. С. Олімпійська освіта: навчально-методичний посібник / М. С. Солопчук, А. О. Боднар. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2013. – 176 с.
13. Столяров В. И. Актуальные проблемы теории и практики олимпийского образования детей и молодежи / В. И. Столяров // Физ. культура: воспитание, образование, тренировка. –1998. – № 4. – С. 13–19.
14. Тимчак Я. Олімпійські церемонії та ритуали як форми утвердження і популяризації ідеалів олімпізму / Я. Тимчак, О. Корчовський // Спорт, наука України. – 2014. – № 5(63). – С. 8–16.
15. Yaroslav Galan Implementation of Olympic education in the process of preparing the specialists of physical education and sport / Yaroslav Galan // Trends and perspectives in physical culture and sports : The VI th Edition international scientific conference (Suceava, 26th–27th of May 2016). – Suceava : University Stefan cel Mare», 2016. – P. 220
16. Refereed Sports Journal, Published by the United States Sports Academy «Olympic Education». – [Electronic resource]. – Mode of access [Date of consulted: 10.01.2017]

Анотація

Дослідження стосується формування готовності до олімпійської освіти в майбутніх фахівців фізичної культури й спорту. Залучення дітей і молоді до ідеалів та цінностей олімпізму займає все більш важливе місце в системі освіти, виховання та навчання підростаючого покоління. У багатьох країнах реалізуються програми олімпійської освіти для школярів, студентів, інших груп дітей і молоді. Як свідчить практика, рівень теоретичних знань з олімпійської освіти потребує більш глибокої підготовки та знань у майбутніх фахівців фізичної культури й спорту. Покращити знання та навички дітей з олімпізму допоможуть висококваліфіковані спеціалісти, які успішно показують високі показники під час засвоєння теоретичних і практичних знань. На всіх рівнях

держави все частіше піднімається питання олімпійського руху, освіти дітей, школярів, студентів, що, відповідно, стосується питання про підвищення рівня підготовки майбутніх спеціалістів із фізичної культури й спорту.

Ключові слова: олімпійська освіта, студенти, рівень знань, фахівці, методика підготовки, теоретичні знання.

Надежда Карабанова, Алла Алёшина, Александр Бычук. Олимпийское образование и определение его роли будущими специалистами физической культуры и спорта. Исследуется формирование у будущих специалистов физической культуры и спорта готовности к олимпийскому образованию. Привлечение детей и молодежи к идеалам и ценностям олимпизма занимает все более важное место в системе образования, воспитания и обучения подрастающего поколения. Во многих странах реализуются программы олимпийского образования для школьников, студентов, других групп детей и молодежи. Как показывает практика, уровень теоретических знаний по олимпийскому образованию требует дополнительной подготовки для студентов. Развитию олимпийского движения в школах, других учебных заведениях помогут специалисты, которые успешно владеют знаниями и практическими навыками. На всех уровнях страны все чаще поднимается вопрос об олимпийском движении и образовании детей, школьников, что, естественно, поднимает вопрос о повышении уровня подготовки будущих специалистов по физической культуре и спорту.

Ключевые слова: олимпийское образование, студенты, уровень знаний, специалисты, методика подготовки, теоретические знания.

Nadiya Karabanova, Alla Aloslyna, Oleksandr Bychuk. Olympic Education and Definition of its Role by Future Specialists of Physical Culture and Sports. The study is devoted to the formation of readiness for the Olympic education in future specialists of physical culture and sports. Involving children and young people to the ideals and values of Olympism occupies an increasingly important place in the system of education, upbringing and teaching of the young generation. Many countries have implemented curricula of the Olympic education for schoolchildren, students and other groups of children and youth. In practice, the level of theoretical knowledge of the Olympic education requires deeper training and preparation of future specialists in physical culture and sports. Highly qualified specialists who successfully demonstrate strong performance during the mastering of theoretical and practical knowledge will help to improve children's knowledge and skills in Olympism. The issues of the Olympic movement, education of children, pupils, students, which touches the issue of raising the level of training of future specialists in physical culture and sports, have been increasingly raised at all state levels.

Key words: Olympic education, students, level of knowledge, specialists, methods of training, theoretical knowledge.